

майбутніх вчителів фізичної культури. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 2022. (26), 150–155.

ЕМОЦІЙНА СТАБІЛЬНІСТЬ УЧНІВ ЯК ПОКАЗНИК УСПІШНОГО ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ МАКАРЕНКА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

*Дяченко-Богун М.М., Гомля Л.М.
Полтава, Україна*

Сучасне освітнє середовище постійно визначається складними викликами, пов'язаними з емоційним благополуччям учнів. Емоційна стабільність та психологічне благополуччя стають все більш актуальними аспектами навчання, оскільки вони безпосередньо впливають на навчальні досягнення, соціальну адаптацію та загальний розвиток учнів. В цьому контексті методи педагога-інноватора Антона Семеновича Макаренка, зокрема його підхід до виховання та навчання, набувають особливого значення.

Макаренко був піонером у розробці педагогічних стратегій, спрямованих на формування емоційної стабільності учнів та підтримки їхнього психологічного комфорту у навчальному середовищі. Він прагнув створити школу, де кожен учень відчував себе цінним членом колективу, де панували взаєморозуміння та взаємопідтримка, що сприяло не лише навчанню, але й розвитку особистості.

У цьому контексті важливо розглянути, як саме методи Макаренка сприяють збереженню емоційної стабільності учнів. Це включає в себе аналіз його підходів до взаємодії з учнями, організації навчального процесу та вирішення конфліктних ситуацій, що всі ці аспекти мають значний вплив на психологічний стан учнів. Таким чином, в дослідженні ефективності методів Макаренка у підтримці емоційної стабільності учнів важливо враховувати не лише самі педагогічні практики, але й їхній вплив на розвиток психологічного комфорту та загального самопочуття школярів.

Педагогічні методи Макаренка, спрямовані на розвиток емоційної стабільності учнів, базуються на принципах колективізму, взаємодопомоги та взаєморозуміння. Одним із ключових методів є організація колективної діяльності, яка сприяє формуванню в учнів відчуття належності до групи та відповідальності за неї. Це може включати колективні проєкти, спільні заняття та ігри, де кожен учасник відчуває себе важливим та підтримується оточуючими. Також, Макаренко акцентував на важливості взаємодії між вчителем і учнем, де вчитель виступає не лише як авторитет, а й як партнер, який враховує індивідуальні потреби та емоційний стан кожного учня. Це сприяє побудові довірчих стосунків та підтримує психологічний комфорт учнів у навчальному середовищі.

Крім того, методи Макаренка передбачають використання різноманітних

групових вправ та тренінгів з елементами психологічних технік, спрямованих на розвиток емоційної грамотності, уміння виявляти та ефективно вирішувати конфлікти, а також на розвиток позитивного спрямування на досягнення цілей. Ці практики допомагають учням краще розуміти та керувати своїми емоціями, що сприяє формуванню емоційної стабільності та психологічного благополуччя.

Колективне виховання, як визначний аспект педагогічних методів Макаренка, має значний вплив на емоційний стан учнів. Засноване на принципах співпраці та взаємодопомоги, колективне виховання створює атмосферу взаємного заохочення та підтримки серед учнів, що сприяє формуванню позитивного емоційного середовища. Під час колективних занять та спільних проєктів учні взаємодіють один з одним, вирішуючи спільні завдання та розв'язуючи конфлікти. Це сприяє формуванню відчуття власної значущості та приналежності до колективу, що позитивно впливає на їхній емоційний стан. Крім того, колективне виховання в школах за методикою Макаренка передбачає активну участь вчителя як організатора та лідера групи. Вчителі, які працюють за цими принципами, створюють довірчі відносини з учнями, що дозволяє їм відчувати психологічну безпеку та комфорт у навчальному середовищі.

Отже, колективне виховання за методикою Макаренка сприяє розвитку емоційної стабільності учнів шляхом підтримки позитивного емоційного клімату, взаємодопомоги та взаєморозуміння в колективі. Школи, що використовують підхід Макаренка, активно застосовують стратегії взаємодопомоги та підтримки, спрямовані на забезпечення емоційного благополуччя учнів. Декілька таких стратегій включають:

1. **Колективні проєкти та спільні заходи:** Учні виконують спільні завдання та проєкти, що сприяє формуванню взаєморозуміння та співпраці, а також створює позитивне емоційне середовище.
2. **Система підтримки від учителів:** Вчителі виступають не лише як навчальний персонал, але й як наставники для психологічної підтримки учнів, готові допомогти у вирішенні проблем та конфліктів.
3. **Поділ ролей та обов'язків:** Залучення учнів до вирішення організаційних та соціальних питань у школі, що сприяє їхній відповідальності та відчуттю самоцінності.
4. **Психологічні тренінги та групові сесії:** Організація сесій з психологічної підтримки та тренінгів з розвитку емоційної грамотності, де учні навчаються виявляти та ефективно управляти своїми емоціями.
5. **Створення безпечного середовища:** Формування атмосфери взаєморозуміння та поваги, де кожен учень відчувається захищеним та підтриманим у школі.

Ці стратегії спільно допомагають забезпечити емоційне благополуччя учнів та підтримати їх в процесі навчання та виховання.

Емоційна стабільність учнів має значний вплив на їхні академічні досягнення. Учні, які мають стабільний емоційний стан, зазвичай краще справляються з навчанням та досягають вищих результатів. Ось кілька

способів, якими емоційна стабільність впливає на академічні успіхи:

1. **Концентрація та увага:** Учні зі стабільним емоційним станом здатні краще зосереджуватись на навчанні та уникати відволікаючих факторів, що дозволяє їм краще абсорбувати інформацію та засвоювати матеріал.

2. **Стресостійкість:** Емоційно стійкі учні краще впораються зі стресом, пов'язаним з вимогами навчання та випробуваннями, що дозволяє їм залишатися зосередженими та продуктивними під час навчання.

3. **Мотивація:** Учні з емоційною стабільністю мають більшу мотивацію досягати успіху в навчанні, оскільки вони частіше відчують задоволення від процесу навчання та досягнень.

4. **Соціальні відносини:** Емоційно стабільні учні частіше вступають в позитивні соціальні відносини з вчителями та однокласниками, що може підтримувати їхній навчальний процес та сприяти зростанню академічних досягнень.

Отже, емоційна стабільність грає важливу роль у формуванні успішних академічних досягнень учнів, оскільки вона впливає на їхню здатність до навчання, мотивацію та соціальні взаємини в школі.

Вирішення конфліктних ситуацій в школі за методикою Макаренка базується на принципах взаєморозуміння, взаємопідтримки та взаємодопомоги. Ось декілька психологічних аспектів, які сприяють збереженню емоційної стабільності учнів:

1. **Емпатія та розуміння:** Вчителі та учні застосовують емпатію та співчуття при вирішенні конфліктів, що допомагає сторонам відчувати, що їхні почуття та потреби беруться до уваги.

2. **Спільне знаходження рішень:** Замість того, щоб накладати рішення, вчителі заохочують учнів до спільного пошуку варіантів вирішення проблеми, що сприяє відчуттю власної відповідальності та контролю.

3. **Стимулювання позитивних взаємин:** Вчителі активно підтримують позитивні взаємини серед учнів та заохочують взаємодопомогу та взаємопідтримку, що сприяє зниженню рівня конфліктності в шкільному середовищі.

4. **Вивчення навичок комунікації:** Учні отримують можливість навчитися ефективно спілкуватися та виражати свої почуття та потреби, що допомагає запобігти конфліктам та підтримує позитивні відносини.

Таким чином, вирішення конфліктних ситуацій в школі за методикою Макаренка сприяє збереженню емоційної стабільності учнів шляхом підтримки емпатії, спільного пошуку рішень, стимулювання позитивних взаємин та розвитку навичок комунікації.

Підвищення емоційної грамотності учнів за методикою Макаренка включає в себе ряд інструментів та практик, які сприяють розвитку їхньої свідомості та навичок управління емоціями. Ось декілька з них:

1. **Тренування усвідомленості емоцій:** Учні навчаються визначати свої власні емоції, розуміти їх походження та вплив на поведінку та рішення.

2. **Навчання стратегій саморегуляції:** Учні отримують навички управління своїми емоціями та реакціями на стресові ситуації, такі як дихальні вправи, медитація та практики релаксації.

3. **Розвиток емпатії:** Учні навчаються відчувати та розуміти почуття та потреби інших людей, що сприяє створенню позитивних міжособистісних відносин.

4. **Використання позитивної психології:** Учні навчаються фокусуватися на позитивних аспектах свого життя та відноситися до себе та інших з любов'ю та повагою.

5. **Групові вправи та ролеві ігри:** Ці практики дозволяють учням відчувати та розуміти різні емоційні стани, а також навчають їх співпраці та взаємодії в групі.

Отже, за методикою Макаренка, підвищення емоційної грамотності учнів досягається за допомогою різноманітних інструментів та практик, спрямованих на розвиток їхньої емоційної свідомості та навичок управління емоціями.

Оцінка ефективності використання методів Макаренка у підтримці емоційної стабільності учнів може проводитися за допомогою наступних методів та підходів:

1. **Спостереження:** Вчителі та адміністрація школи можуть спостерігати за змінами в емоційному стані учнів та спілкуванням в класі, спостерігаючи за їхньою поведінкою та взаємодією з однокласниками.

2. **Анкетування:** Проведення анонімних анкет серед учнів, вчителів та батьків щодо їхнього сприйняття емоційної атмосфери в класі та школі, а також їхнього відчуття безпеки та підтримки.

3. **Аналіз академічних досягнень:** Вивчення зв'язку між рівнем емоційної стабільності учнів та їхніми академічними успіхами, оцінюючи зміни в досягненнях учнів після впровадження методів Макаренка.

4. **Фокус-групи:** Організація фокус-груп з учнями, вчителями та батьками для обговорення їхнього досвіду та вражень від застосування методів Макаренка та їхнього впливу на емоційний стан учасників.

5. **Порівняльні дослідження:** Порівняння емоційної стабільності учнів, які навчаються за методикою Макаренка, з тими, які навчаються за іншими підходами, для визначення переваг та ефективності педагогічних методів.

Ці методи можуть допомогти в оцінці ефективності використання методів Макаренка у підтримці емоційної стабільності учнів і виявленні можливих покращень у навчальному процесі.

Дослідження ефективності методів Макаренка у підтримці емоційної стабільності учнів відкриває перед нами важливий шлях у сучасній освіті. Результати аналізу показують, що використання педагогічних стратегій, заснованих на принципах Макаренка, сприяє не лише підвищенню академічних досягнень учнів, але й формуванню стійкої емоційної стабільності та психологічного благополуччя. Важливими елементами успішної реалізації цих методів є підтримка емпатії та взаєморозуміння, впровадження практик

саморегуляції та розвиток навичок емоційної грамотності. Крім того, створення сприятливого навчального середовища, де кожен учень відчуває себе важливим та підтриманим, є ключовим фактором у забезпеченні успіху цих методів.

Отже, враховуючи вагомий вплив методів Макаренка на емоційну стабільність учнів, важливо продовжувати дослідження та вдосконалювати педагогічні практики з метою забезпечення психологічного комфорту та успіху кожного учня в сучасній школі.

Список використаних джерел:

1. А.Ткаченко, О. Жданова-Неділько Управління педагогічним колективом: сучасний менеджмент і концепція А. Макаренка. Витоки педагогічної майстерності. 2017. Випуск 19. С. 327.
2. Макаренко А. С. Деякі висновки з педагогічного досвіду. Твори в 7 т. К. : Радянська школа, 1954. Т. 5. С. 209–300.
3. Клімова Н. Ідеї А.С. Макаренка в світлі сучасних підходів до виховання особистості. Витоки педагогічної майстерності. 2013. Вип. 12. С. 118–123.

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА ЯК КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ УСПІШНОГО ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

*Кононець Н.В.
Полтава, Україна*

Педагогіка партнерства в освітньому менеджменті нині має важливе значення як вектор реалізації гуманістичного, студентоцентрованого, творчого, стейкхолдерського підходів до проєктування, організації й управління освітнім процесом у закладах освіти.

Як зазначає В. Ковальчук, однією з основ педагогіки партнерства є активне спілкування, взаємодія та співпраця між вчителем, учнем і батьками. Забезпечення рівності та відповідальності в освітньому процесі виходить із чіткого визначення прав і обов'язків всіх учасників, їх усвідомлення, прийняття та дотримання. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та інтересами, активно беруть участь у освітньому процесі, демонструючи свою відповідальність за результати. Переваги організації освітнього процесу за принципами педагогіки партнерства виявляються, по-перше, у створенні сприятливої атмосфери, де кожен учень може реалізувати свій потенціал і розвивати ініціативу та креативність. Це важливо в сучасному світі. По-друге, партнерство задовольняє потребу відчуття значимості й належності, сприяючи зменшенню рівня стресу, що сприяє більш ефективній роботі. По-третє, такий підхід до взаємин найкращим чином сприяє розвитку особистості, освіти та вихованню, підготовці до професійної діяльності та активному громадянству в сучасному відкритому світі (Ковальчук, 2022).

Умови реалізації освітньо-професійних програм у закладах вищої, фахової передвищої освіти потребують нових управлінських рішень від